

Trend van vleermuizen, 1986-2014

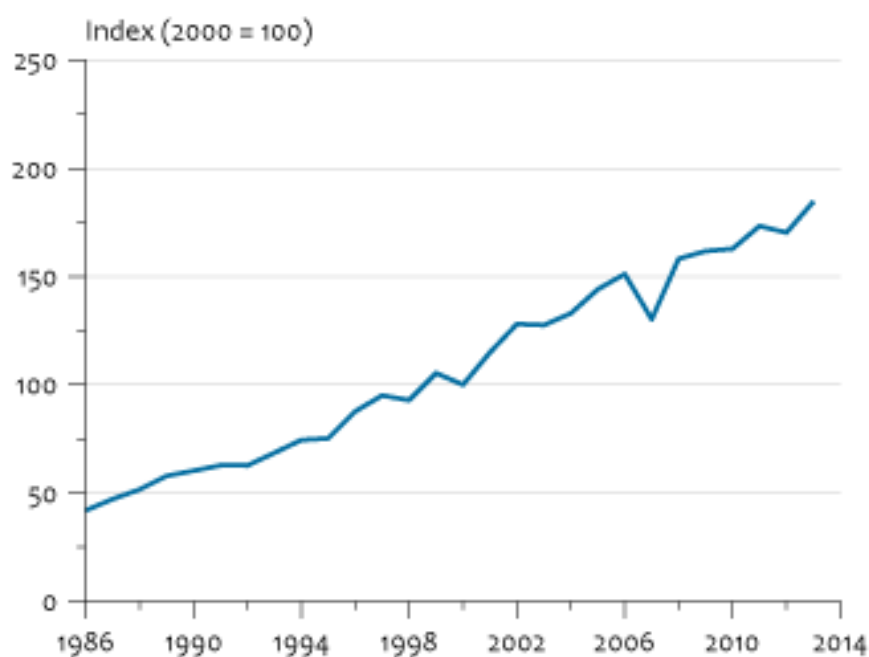
Indicator | 14 oktober 2014

U bekijkt op dit moment een archiefversie van deze indicator. De actuele indicatorversie met recentere gegevens kunt u via deze [link](#) [1] bekijken.

Lange tijd zijn vleermuizen in aantal achteruitgegaan, maar na 1986 neemt een aantal soorten weer toe.

[figuurgroep]

Vleermuizen

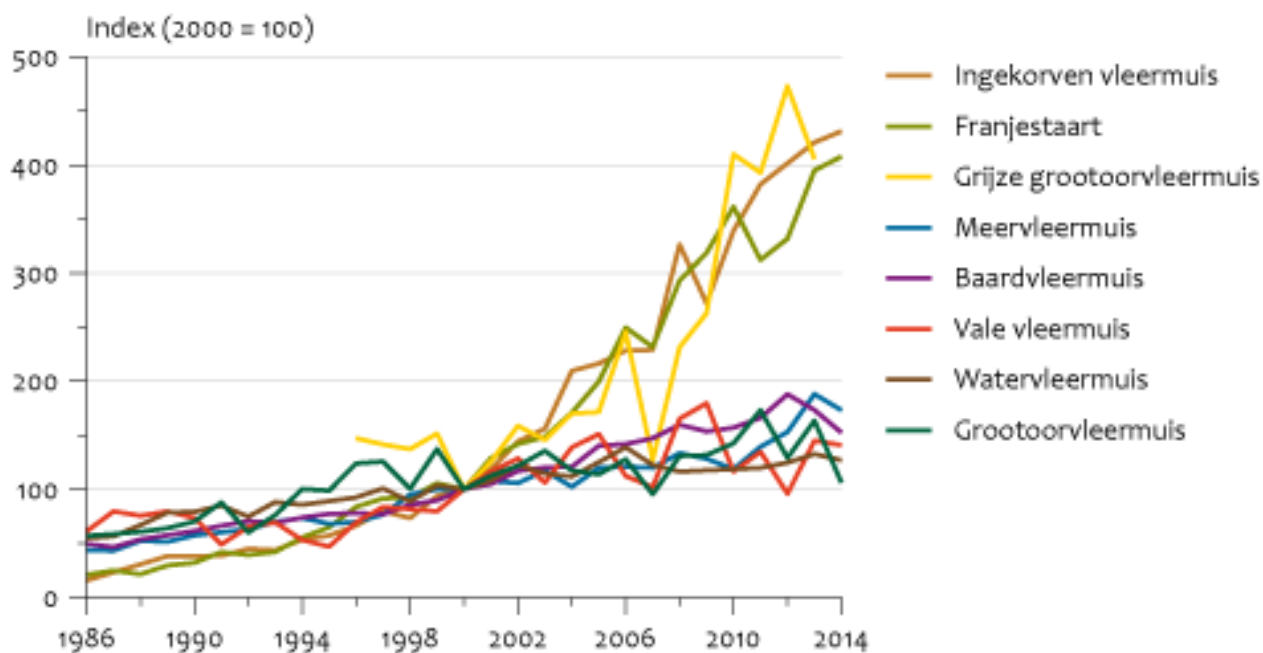

Bron: Bron: NEM (ZV,CBS).

CBS/okt14
www.clo.nl/nlto7014

- [Download figuur](#) [2]
- [Download data \(xls\)](#) [3]

Vleermuizen per soort

Bron: Bron: NEM (ZV,CBS).

CBS/okt14
www.clo.nl/nl107014

- [Download figuur](#) [4]
- [Download data \(xls\)](#) [5]

[/figuurgroep]

Ontwikkeling tot 1986

Halverwege de vorige eeuw zijn in Nederland veel vleermuizen achteruitgegaan en enkele soorten zijn zelfs verdwenen uit Nederland. Oorzaken zijn onder meer verstoring en verdwijning van verblijfplaatsen, het gebruik van bestrijdingsmiddelen in de landbouw en houtverduurzamingsmiddelen op kerkzolders. Ook de vermindering van het aantal houtwallen en andere veranderingen in het agrarische landschap worden vaak als oorzaken genoemd van de achteruitgang.

Bescherming en Rode Lijst

Alle 17 soorten vleermuizen zijn al sinds lange tijd beschermd via nationale wetgeving, waaronder de Flora- en faunawet. Sinds 1992 zijn alle soorten ook opgenomen in bijlagen van de Europese Habitatrichtlijn. Momenteel wordt van acht soorten de populatieontwikkeling gevolgd. Drie van deze soorten, ingekorven vleermuis, vale vleermuis en grijze grootoorvleermuis staan op de Rode Lijst van bedreigde zoogdieren. Er zijn allerlei maatregelen genomen om vleermuizen te beschermen, waaronder het opknappen en beschermen van winterverblijven. Schadelijke houtverduurzamingsmiddelen zijn tegenwoordig verboden en bij bouwprojecten moeten mogelijke schadelijke effecten vooraf in kaart worden gebracht.

Ontwikkeling na 1986

De aantalsontwikkeling van vleermuizen wordt onderzocht via tellingen van vleermuizen in overwinteringsverblijven als groeven, kelders en bunkers (7 soorten) en zomerkolonies in kerk- en kloosterzolders (2 soorten). De ingekorven vleermuis wordt zowel in de zomer als in de winter gevolgd.

Alle acht onderzochte soorten samen laten een toename in aantallen zien sinds 1986 (zie tabblad 1). De sterkste stijging vinden we bij de ingekorven vleermuis, franjestaart en grijze grootoorvleermuis (zie tabblad 2). De geringste stijging vinden we bij de watervleermuis en gewone grootoorvleermuis. De laatste 10 jaar is het aantal watervleermuizen stabiel. De stijging in aantallen heeft ertoe geleid dat de gewone grootoorvleermuis en de franjestaart inmiddels niet meer op de officiële Rode Lijst staan.

Referenties

- Buys, J., H. Heijligers en P. van Hoof (2009). Grote oren op Limburgse kerkzolders. Aantalontwikkelingen in populaties grootoorvleermuizen op kerkzolders. Natuurhistorisch maandblad 98 (7): 133-137.
- Dijkstra, V en T. van der Meij (2013). Vleermuis wintertellingen. Telganger, oktober 2013, Zoogdiervereniging, Arnhem.
- Dijkstra, V en T. van der Meij (2013). Vleermuis zoldertellingen. Telganger, oktober 2013, Zoogdiervereniging, Arnhem.
- Hollander, H. (1998). Evaluatie Nota Vleermuisbescherming 1988. VZZ, Utrecht.
- Limpens, H., K. Mostert en W. Bongers (1997). Atlas van de Nederlandse vleermuizen. KNNV uitgeverij. Utrecht.
- Vergoossen, W., L. Verheggen, J. R. Regelink, T. van der Meij & J. Dekker (2009). De ingekorven vleermuizen van midden-Limburg. Natuurhistorisch maandblad 98 (11): 209-214.
- Zoogdiervereniging VZZ (2007). Basisrapport voor de Rode Lijst Zoogdieren volgens Nederlandse en IUCN-criteria. VZZ rapport 2006.027. Zoogdiervereniging VZZ, Arnhem.

Relevante informatie

- [Netwerk Ecologische Monitoring](#) [6]
- [Methode indexcijfers \(TRIM\)](#) [7]

Technische toelichting

Naam van het gegeven

Vleermuizen in overwinteringplaatsen

Omschrijving

Ontwikkeling van populaties van vleermuizen in overwinteringplaatsen (7 soorten) en in zomerverblijven (1 soort)

Verantwoordelijk instituut

Centraal Bureau voor de Statistiek

Berekeningswijze

Acht soorten vleermuizen zijn in de indicator opgenomen: baardvleermuis samen met Brandts vleermuis (deze twee soorten zijn in de praktijk niet uit elkaar te houden), franjestaart, gewone grootoorvleermuis, grijze grootoorvleermuis, ingekorven vleermuis, meervleermuis, vale vleermuis en watervleermuis.

Aantalsgegevens zijn gebaseerd op wintertellingen van vleermuizen in kelders, groeven, forten en bunkers en zomertellingen op kerk- en kloosterzolders van het [Netwerk Ecologische Monitoring](#) [8]. Van de zomertellingen zijn alleen de gegevens van de grijze grootoorvleermuis meegenomen. Andere vleermuissoorten die overwinteren in spouwmuren en boomholten worden pas sinds kort gemonitord en daarvan zijn nog geen tijdreeksen voorhanden.

Per soort zijn jaarlijkse indexcijfers over populatie-aantallen bepaald met Poisson regressie (software TRIM; [Methode indexcijfers \(TRIM\)](#) [7]).

Om de indicator (op het eerste tabblad) te berekenen zijn de jaarlijkse indexcijfers over populatie-aantallen meetkundig gemiddeld over alle soorten (met indexwaarde 2000 = 100 voor elke soort). Over de jaren heen is een smoothing algoritme toegepast om flexibele trends te bepalen en daaruit zijn trendklassen afgeleid. Deze methode komt sterk overeen met die van de [Living Planet Index](#) [9]. De betrouwbaarheidsintervallen van de indicator zijn gebaseerd op de betrouwbaarheidsintervallen van de indexcijfers van de afzonderlijke soorten (Soldaat et al. in voorb.).

Basistabel

De indexcijfers van de afzonderlijke soorten met hun trendklasse staan op het tabblad afzonderlijke soorten onder Download figuurdata.

Geografisch verdeling

Nederland

Verschijningsfrequentie

Jaarlijks

Achtergrondliteratuur

Dijkstra V. en E. Korsten (2005). Handleiding voor het monitoren van vleermuizen in de winter. Zoogdiervereniging VZZ, Arnhem.

Dijkstra V., R. Janssen, J. Buys en T. van der Meij (2008). Handleiding voor het monitoren van vleermuizen op zolders. Zoogdiervereniging VZZ, Arnhem.

Opmerkingen

De wintertelling van de gewone grootoorvleermuis bevat verwaarloosbare aantallen van de grijze grootoorvleermuis en de wintertelling van baardvleermuizen bevat ook enkele Brandts vleermuizen.

Betrouwbaarheidscodering

B. Schattingen van trends in populatie-aantallen zijn gebaseerd op een groot aantal (zeer accurate) metingen, waarbij representativiteit van de gegevens vrijwel volledig is.

Referentie van deze webpagina

CBS, PBL, RIVM, WUR (2014). [Trend van vleermuizen, 1986-2014](#) [10] (indicator 1070, versie 14, 14 oktober 2014). www.clo.nl. Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), Den Haag; PBL Planbureau voor de Leefomgeving, Den Haag; RIVM Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, Bilthoven; en Wageningen University and Research, Wageningen.

Bron-URL: <https://www.clo.nl/indicatoren/nl107014>

Links

[1] <https://www.clo.nl/indicatoren/nl1070> [2]

https://www.clo.nl/sites/default/files/infographics/1070_001g_clo_14_nl.png [3]

<https://www.clo.nl/sites/default/files/datasets/c-1070-001g-clo-14-nl.xls> [4]

https://www.clo.nl/sites/default/files/infographics/1070_002g_clo_14_nl.png [5]

<https://www.clo.nl/sites/default/files/datasets/c-1070-002g-clo-14-nl.xls> [6] <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/natuur-milieu/methoden/dataverzameling/overige-dataverzameling/netwerk-ecologische-monitoring.htm> [7] <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/natuur-milieu/methoden/trim/default.htm>

[8] <http://www.netwerkecologischemonitoring.nl/home> [9]

<http://www.compendiumvoordeleefomgeving.nl/indicatoren/nl9999-Living-Planet-Index.html> [10]

<https://www.clo.nl/indicatoren/nl107014>